

ficit diversa qualitas & conditio hæredum. Quamobrem recte primum indicantur genera & differentiæ hæredum, deinde de num disputatur de acquirenda vel omittenda hæreditate.

TEXTUS.

Divisio hæredum.

Hæredes autem aut necessarii dicuntur, aut sui & necessarii, aut extranei. (1).

COMMENTARIUS.

1 Trimembris hæc hæredum divisio ex duabus bimembribus conflata est, more nostris usitato. Sic autem revocabitur, ut dicamus, hæredum alios esse necessarios, alios voluntarios; & illorum alios necessarios simpliciter, alios necessarios & suos. Rectius vero necessariis hæredibus opponimus voluntarios, quam extraneos, argum. l. 12. de cond. inst. l. 15. & seq. de adq. hær. quippe extranei ad distinctionem suorum magis dicuntur, non considerata in eis necessitate, l. 6. in pr. de injust. rupt. l. 6. de vent. in poss. mitt. Est autem hæ distributio ex jure civili: nam Prætor suos hæredes ex necessariis vi ipsa fecit voluntarios, dato beneficio abstinendi, §. 2. infra in fin.

2 In Hispania sui hæredes

(1) D. l. 21. tit. 3. P. 6.

(2) D. l. 21. tit. 3. P. 6.

, non sunt necessarii, ut videbitur infra §. 2.

TEXTUS.

De hæredibus necessariis.

1 Necessarius hæres est servus hæres institutus, ideoque sic appellatur, quia sive velit, sive nolit, omnino post mortem testatoris protinus liber, & necessarius hæres fit (2). Unde qui facultates suas suspectas habent, solent servum suum primo aut secundo, aut etiam ulteriore gradu hæredem instituere: ut si creditoribus satis non fiat, potius ejus hæredis bona, quam ipsius testatoris a creditoribus possidentur, vel distrahantur, vel inter eos dividantur. Pro hoc tamen incommode illud ei commodum præstatur, ut ea, quæ post mortem patroni sui sibi acquisierit, ipsi reserventur. Et quamvis bona defuncti non sufficient creditoribus, iterum tamen ex ea causa res ejus, quas sibi acquisierit, non veneunt.

1 Hic text. clarus est, & de ejus argumento locuti sumus §§. 1. & 2. qui & ex quib. caus. & in pr. de hæred. inst.

2 Quod ad Hispaniam spectat, recole dicta in §. 1. qui & ex quib. caus. man. non poss.

vers. E necessario.

De hæredum qualitate & differentia.

511

TEXTUS.

De suis hæredibus.

1 Sui autem & necessarii hæredes sunt, veluti filius, filia, nepos, neptisve ex filio, & deinceps cæteri liberi, qui in potestate morientis modo fuerint. Sed ut nepos neptisve sui hæredes sint, non sufficit, eum eamve in potestate avi mortis tempore fuisse: sed opus est, ut pater ejus, vivo patre suo, desierit suus hæres esse, aut morte interceptus, aut qualibet alia ratione liberatus a patria potestate: tunc enim nepos neptisve in locum patris sui succedit. Sed sui quidem hæredes ideo appellantur, quia domestici hæredes sunt, & vivo quoque patre quodammodo domini existimantur. Unde etiam si quis intestatus moriatur, prima causa est in successione liberorum. Necessarii vero ideo dicuntur, quia omnino, sive velint, sive nolint, tam ab intestato, quam ex testamento, ex lege XII. Tab. l. 220. de verb. sign. Ulpian. tit. 26. estque verbum forense ac proprium Jurisconsultorum, non populare aut oratorium, de quo Hotoman. 6. observ. 10. Quod ut intelligatur, sciendum est, relativum suus non eodem modo ac sensu in proposito apud nostros usurpari, quo apud Grammaticos & in sermone populi. Popularis locutio est, cum ea dictione ut relativa & reciproca sic utimur, ut referatur & redeat ad eam personam, quæ præcessit; veluti cum nostri dicunt: *Mulier suos filios in potestate non habet*, l. 1. C. de adopt. Caius Sejus testamen-

se brevem, & explicandæ rei idoneam definitionem extruxerit dicens: *Liberi qui in potestate morientis fuerunt, & tempore delatae hæreditatis in familia proximi sunt, seu primum gradum occupant: ut sunt filii, & nepotes illi qui locum occupant patris sui, quia hic desiit esse in potestate avi*. *Enimvero hodie occupatio loci paterni atque in sui hæredis locum successio ex causa emancipationis nihil operatur quoad effectum succedendi ab intestato, postquam placuit etiam filios emancipatos jure civili ad successionem ab intestato admitti, atque in ea successione præferrentibus ex se natis, licet retentis in potestate avi*, nov. 118. cap. 1. *Ex quo etiam intelligimus, hodie edictum de conjung. cum emancip. liber. inutile esse.*

2 Sed sui quidem hæredes. Nomen sui hæredum ex jure civili descendit, l. ult. de bon. damm. hoc est, ex lege XII. Tab. l. 220. de verb. sign. Ulpian. tit. 26. estque verbum forense ac proprium Jurisconsultorum, non populare aut oratorium, de quo Hotoman. 6. observ. 10. Quod ut intelligatur, sciendum est, relativum suus non eodem modo ac sensu in proposito apud nostros usurpari, quo apud Grammaticos & in sermone populi. Popularis locutio est, cum ea dictione ut relativa & reciproca sic utimur, ut referatur & redeat ad eam personam, quæ præcessit; veluti cum nostri dicunt: *Mulier suos filios in potestate non habet*, l. 1. C. de adopt. Caius Sejus testamen-

to uxorem suam hæredem instituit, l. 34. §. 3. l. ult. de legat. 2. In his enim locutionibus vox suus ad præcedentem personam referunt, scilicet ad matrem, ad Caju Sejum. Atque hic usus hujus vocis, quem pueri docentur in scholis, citato vulgato illo: *Rogat te Cæsar, ut suas partes sequaris.* Ex eadem consuetudine & more vulgari nostri quoque loquuntur, cum utramque vocem, hæres, & suus, conjungunt; sed ita, ut suus sequatur, veluti in his: *Testator a Titio hærede suo centum legavit.* Titia ita fidei commisit hæredis sui. Stipulatus est sibi hæredique suo, ire agere licere, l. 2. §. ult. de verb. oblig. Quintil. lib. 5. cap. 16. Quem quis hæredem suum esse voluit, charum habuit. At cum ex usu juris peculiari loquuntur, verbum suus refertur ad eum ipsum, qui hæres, & quod diligenter observandum, tunc perpetuo id verbum præcedit, ut in his: *Fæmina suum hæredem non habet,* l. 4. §. 2. contra tab. *Filius patri suus hæres est,* l. 45. 2. de neg. gest. cum sexcentis similibus. Et igitur cum dico, *Mulier suum hæredem non habet,* intelligor loqui ex usu juris peculiari; cum ajo: *Sempronnia hæredem suum rogavit,* ut partem hæreditatis restituat *Titio,* ex usu communi. Rationem nominis mox audiemus.

3 *Et vivo patre quadammodo domini* (1). Atque hinc est, quod patre mortuo, non tam novam & aliam hæreditatem per-

(1) D. l. 21. tit. 3. P. 6.

cipere existimantur, quam pleniorum & liberiorem veterum bonorum administrationem, statimque a morte parentis quasi continuatur dominium, d. l. 11. de lib. & posth. quo fit, ut ubi suus hæres est, nunquam jacere hæreditas dicatur, nimirum quia nullum inter defuncti mortem & existentiam sui hæredis intervallum est, l. 1. §. 7. si quis omis. ca. test. Ex eo item est, quod sui hæredes ipso jure hæredes existant, citra ullum vel suum vel alterius factum, l. 14. de suis & leg. adeoque ante apertas tabulas, l. 3. C. de jur. del. tametsi ignorent patrem decessisse: ac proinde etiam si furiosi sint, aut alias voluntate careant, l. 63. de adq. hær.

4 Necessarii ideo dicuntur, quia sive velint sive nolint. Necessitas hæc a jure patriæ potestatis est, l. 5. de cond. & dem. quæ similis dominicæ fuit, ut ostendimus in §. 2. supr. de pat. pot. liberosque hac in causa redigebat ad instar servorum: unde & commune iis cum servis hæredibus a dominis institutis nomen necessariorum hæredum, l. 57. de adq. hær. & passim. Licet autem suitati cohæreat necessitas; est tamen diversa qualitas a suitate. Ex eo quod qui suus est, ipso jure hæres fit, bonaque paterna penes eum remanent: ex eo quod necessarius, ea retinere cogitur, creditoribusque paternis, velit nolit, respondere, d. l. 57. In suitate jus liberorum magis, in necessitate solius patris vertitur; cui

ob id liberum fuit necessitatem hanc remittere, atque ex necessario hærede facere voluntarium, l. 12. de cond. instit. ut evenit in vulgari substitutione. Neque unquam pater dicitur suum sibi hæredem facere, sed bene necessarium.

55 *Prætor permittit voluntibus abstinere hæreditate*). Cum quæsitæ hæreditatis hæc vis sit, ut nos obliget æri alieno, licet solvendo non sit, l. 8. de adq. hær. suisque hæredibus ipso jure acquiratur hæreditas, consequens quidem est, ut creditoribus hæreditariis respondereteneantur, quamvis bona paterna non sufficiant, iisque se bonis abstinere paratis, humanitas tamen hic postulare videbatur, ut eo onere, qui id non sponte suscepissent, liberarentur. Verum tantum abest, ut jus civile iis subvenierit, ut eodem jure etiam necessitas ista comparata sit, & annexa suitati. ¶ *Et quid mirum, si lex, quem occidere patti permittebat;* eundem necessarium hæredem patri fecerit, aut permiserit parem sibi facere?

6 Cæterum acerbitatem juris civilis Prætor mitigavit data suis & necessariis hæredibus potestate abstinenti, quo beneficio qui ex his uti volunt, hoc consequuntur, ut necessitate subeundorum onerum hæreditariorum non adstrin-gantur d. l. 57. de adq. hær. Ex eo autem quod Prætor hic dicitur liberis necessariis hæredibus voluntibus potestatem facere abstinenti hæreditate, & alibi eos liberare oneribus hæreditariis, si velint derelinquere hæreditatem,

nem bonorum patris & filii p-
tere possit ex sententia Marcel-
li probata ab Ulpiano l. 42. de
adq. hær.

8 , IN HISPANIA , liberi non
sunt hæredes necessarii patri,
sed voluntarii , ipsisque permit-
titur paternam hæreditatem de-
relinquere vel repudiare , l. 5.
tit. 6. lib. 10. N. Rec. uti jure
prætorio apud Romanos viginisse
vidimus. Nec ulla fere noscitur
differentia inter filios suos &
emancipatos , præterquam in ar-
gumentis substitutionis pupilla-
ris , & tutelæ . Sane quoad ne-
cessitatem eos instituendi vel
exhæredandi , idem de utrisque
leges nostræ statuunt : uti & de
parentibus ; atque etiam de li-
beris respectu matris. Vide quæ
supra diximus in §§. 5 & 7. de
exhær. liber. Cæterum alio sensu
longe diverso hæredes necessarii
vulgo dicuntur illi , quibus por-
tio legitima auferrinequit , qua-
les sunt liberi , et his non ex-
tantibus parentes , ut vidimus
tit. 13. n. 5.

TEXTUS.

De extraneis.

3 Cæteri, qui testatoris juri subjecti non sunt, extranei hæredes appellantur. Itaque liberi quoque nostri, qui in potestate nostra non sunt, hæredes a nobis instituti, extranei hæredes nobis videntur. Qua de causa, et qui hæredes a matre instituuntur, eodem numero sunt: quia feminæ in potestate liberos non habent tione extraneorum significantur soli, qui in numero descendantium non sunt: & patrono legitimo hæredi extraneus opponi videatur in l. 36. de bon. lib. Sane cum de jure succedendi ab intestato queritur, pro extraneis simpliciter habendi non sunt, qui præteriti aut ex hæredati jure civili aut prætorio testamentum re-

COMMENTARIUS

1 Sequitur tertium genus hæredum, extranei, qui iidem & voluntarii hæredes dicuntur, propterea quod his hæreditas voluntate acquiritur, ut si velint. liceat suspicere, §. ult. infr. eod. si nolint, non cogantur, l. 16. C. de. jur. del. eaque appellatio- ne commodius in distributione necessariis oppositi fuissent, ut in pr. monianus. Sunt autem extranei seu voluntarii hæredes in liberis hominibus omnes, qui non sunt sui; ex servis, qui utrumque ex domini testamento non consequuntur, libertatem scil. & hæreditatem, §. 1. supr. de hær. inst. at hoc textu in fin.

2 Omittendum vero hic non est , verbo *extraneorum hæredum* non semper intelligi omnes , qui sunt voluntarii , aut omnes designari , qui non sunt sui . Nam & filius emancipatus ab extraneis discernitur in l. 114. §. 16. de legat. l. atque in l. unic. C. de impon. luorat. descrip. appellatione *extraneorum* significantur soli , qui in numero descendentium non sunt : & patrono legitimo *hæredi extraneus* opponi videtur in l. 36. de bon. lib. Sane cum de jure succedendi ab intestato queritur , pro extraneis simpliciter habendi non sunt , qui præteriti aut ex hæredati jure ciali aut prætorio testamentum re-

seindere possunt. Quin etiam omnes, qui ab intestato sive a lege, sive a Praetore ad successionem vocantur, suo sensu possunt dici non extranei, nimirum ad differentiam eorum, qui ab intestato venire non possunt: eoque sensu Caius lib. 2. tit. 3. in fin. extra-neos hæredes definit, qui nullo propinquitatis gradu testatorij junguntur: quamvis inscite eo loco, ubi extraneos & suos invicem in dividendo opponit. Ex his vero intelligi potest, quid sibi velit Baldus in l. 9. col. 12. 3. opp. C. de collat. cum ait, extraneum dici tripliciter, a suitate, a filiatione, & a cognatione.

ti quidem facti tempore, ut constiterit institutio mortis vero testatoris, ut effectum habeat. Hoc amplius & cum adit hæreditatem, esse debet, cum eo testamenti factio, sive pure, sive sub conditione hæres institutus sit: nam jus hæredis eo maxime tempore inspicendum est, quo acquirit hæreditatem. Medio autem tempore inter factum testamen-tum & mortem testatoris, vel conditionem institutionis existen-tem, mutatio juris non nocet hæredi: quia ut diximus, tria tem-pora inspici debent (1). Testamenti autem factionem non solum is habere videtur, qui testamentum

3; IN HISPANIA doctrina hu-
jus §. probata est in l. 21. tit. 3.
P. 6. vers. E extrafios. Cæte-
rum vix est, ut liberi emancipa-
ti extranei hæredes dici queant:
idemque esto judicium de filiis
respectu matris & de ascenden-
tibus respectu descendantium
non habentium liberos, per ea
qua in §. proximo diximus. Vi-
de Torres in §. 2. hoc tit. May-
mo ibid. n. 4. Galin. in Phœn.
lib. 2. tit. 9. §. 2.

TEXTUS.

De testamenti factione.

4 In extraneis hæredibus illud observatur, ut sit cum eis testamenti factio, sive hæredes ipsi instituantur, sive ii; qui in potestate eorum sunt. Et id duobus temporibus inspicitur: testamen- rentiæ istæ præcipue traditæ fuerunt, videlicet ad ipsam hæreditatis jure delataæ acquisitionem; & quia in hæredibus ad acquirendam hæreditatem necessario requiritur, ut sint hæredita-

(1) L. 22. tit. 3. P. 6. vers. Pero.

tis capaces; merito primum docet; quibus temporibus capacitas illa inspicienda sit, ut hereditatem sibi delatam obtinere possint.

2. Sive ii, qui in potestate eorum sunt). Cum servorum, qui ipsi per se incapaces sunt, institutione sustineatur ex persona domini, cum quo testamenti factio est, l. 31. de hæred. inst. consequens omnino est testamenti factio iisdem temporibus cum domino esse oportere, servo ejus hærede instituto, quibus oportet, si ipse hæres institutus esset: proinde & facit testamenti tempore, & mortis testatoris. Huic tamen parti contradicere videtur Terentius Clemens l. 82. de adq. hær. Ait enim servum ejus, qui capere non potest, & hæredem institui posse, & eum ipsum, si, antequam jussu domini adeat, manumissus sit, ad hæreditatem admitti. Verum ut totus iste locus v. loci inscriptio ostendunt, non loquitur Clemens de servo ejus, qui omnino non est capax, aut cum quo simpliciter non est testamenti factio, qualis est peregrinus, aut deportatus (nam & hunc nihil prohibet servum habere, l. 7. de legat. 3.); sed de servo ejus, cum quo quidem ut cive Romano testamenti factio est, sed qui capere non potest ex ejus testamento, qui servum instituisse proponebatur. Erant enim inter cives, qui ex quorundam testamentis aut nihil aut partem tantum capere poterant, ut coelibes, orbi. Alter respondet Cujac. ad l. si alienum 49. §. 1. de hæred. inst.

3. Duobus temporibus, testamenti facti, v. mortis testatoris). Mox tamen adjicit & terium tempus, scilicet quo adeunda hæreditas: uti & Jurisconsultus l. 49. §. 1. de hæred. inst. De duobus temporibus testamenti & mortis testatoris, res expedita est. Nam testamenti tempus ideo necessario inspiciendum est, ut consistat institutio, nimirum propter regulam Catonianam, quæ initium spectari vult, nec patitur, institutionem, quæ ab initio non valuit, ex post facto convalescere, toto tit. de reg. Caton. Mortis vero ideo, ut effectum habeat institutio, hoc est, ut dies ejus utiliter cedat: quod fit, si quis sit eo tempore, cui hæreditas utiliter deferatur, quique eam ad eundo sibi acquirere possit, l. 52. de legat. 2.

4. Hoc amplius et cum adit hæreditatem v. c. sive pure, sive sub conditione institutus sit). Ita quoque Jurisconsultus in d. l. 49. §. 1. nimirum ergo Imper. & Jurisconsultus hoc ajunt, præter priora duo tempora testamenti scil. & mortis testatoris, etiam adeundæ hæreditatis tempus, circa capacitatem hæredis spectari, sive pure, sive sub conditione instituti. Mihi vero hoc inconsideratus dictum videtur, & sive pura sit institutio, sive conditionalis, tempus adeundæ hæreditatis in consideranda capacitate hæredis non bene constitui terminum distinctum a tempore mortis aut conditionis existentis. Primum enim ubi pura institutio est, nego plura tempora in proposito spectari,

quam duo illa, testamenti facti, certum est, non tantum mortuo hærede instituto, sed etiam eo incapace factio, puta deportato ante aditam hæreditatem, statim locum fieri substitutis, aut hæredibus ab intestato, l. 3. §. 1. de his quæ pro non script.

5. Sed nec in conditionali institutione recte dicitur, circa capacitatem hæredis inspici tempus aditionis; sed præter duo priora inspicitur etiam tempus existentis conditionis, ita ut tria quidem hic sint extrema, sed præter tempus testamenti & mortis, tum inspicitur existentia conditionis, non etiam tempus adeundæ hæreditatis; alioqui enim dicendum foret, quod inauditum est, in conditionali institutione quatuor tempora distinete consideranda esse, testamenti, mortis, conditionis existentis, & quo adit hæreditas: siquidem conditio existens hæredem scriptum jure hæredem non facit, sed tantum institutionem purificat, ut ad acquirendam extraneo hæreditatem nihilominus adhuc opus sit aditione. Quid quod nec Imperator ipse, aut Jurisconsultus d. loco plura tempora in conditionali institutione agnoscunt, quam tria ista, quæ diximus? Ajunt enim, medio tempore inter factum testamentum & mortem testatoris vel conditionem institutionis existentem, mutationem juris non nocere hæredi. Quod si tempus adeundæ hæreditatis quoque eodem modo spectaretur, addere debebant, æque medio tempore inter conditionem existentem & aditionem hæreditatis, mutationem juris hæredi non

obesse effectum igitur est, tempus additionis hæreditatis neque in pura institutione constituere terminum tertium, neque in conditionali quartum: ac proinde parum considerate tempus illud hoc loco confertur cum prioribus.

6 Dicendum est itaque, eo quod hic traditur de inspicienda capacitate hæredis etiam quo tempore de adeunda hæreditate agitur, nihil aliud significari, quam eum, qui isto tempore capax non est, licet ceteris temporibus capax fuerit, hæreditatem adeundo acquirere non posse; & quamvis hæc monito pene inepta videatur, cum contradictoria sint, incapacem esse, & posse acquirere hæreditatem, tamen non alium illorum verborum sensum esse patet ex eo, quod cum de extremis agitur, & intermediis, quæ non noceat, temporibus, tempus adeundæ hæreditatis inter ea extrema non agnoscitur, utpote quo capacem esse hæredi nihil prosit, si aliquando aut post mortem testatoris, aut post conditionis existentiam incapax fuerit.

7 Ex alieno testamento capere). Testamenti factione duplex continetur, faciendi testamentum, & ex testamento capiendi. Hinc vulgo DD. testamenti factionem dividunt, in activam & passivam: & de hac exaudiendus Justinian. in hoc text. Vide quæ diximus in §. 6. de testam. ord.

8 , IN HISPANIA, si liberi fuerint hæredes instituti a parentibus, valida institutio erit

, si cum liberis sit testamenti factio quo tempore testator moritur, licet facit testamenti tempore instituti nequiverint, l. 22. tit. 3. P. 6. Cessat igitur hoc casu regula Catoniana.

TEXTUS.

De jure deliberandi, & de beneficio inventarii.

5 Extraneis autem hæreditibus deliberandi potestas est de adeunda hæreditate, vel non adeunda (1). Sed sive is, cui abstinenti potestas est, immiscuerit se bonis hæreditatis; sive extraneus, cui de adeunda hæreditate licet, adierit: postea reliquæ hæreditatis facultatem non habet, nisi minor sit XXV. annis. Nam hujusmodi ætatis hominibus, sicut in ceteris omnibus causis, decepitis, ita et si temere damnosam hæreditatem suscepient, Prætor succurrat. Sciendum est tamen, Divum Hadrianum etiam majori XXV. annis veniam dedisse, cum post aditam hæreditatem grande æs alienum, quod aditæ hæreditatis tempore latebat, emerisset. Sed hoc quidem Divus Hadrianus cuidam speciali beneficio præstítit: Divus autem Gordianus postea militibus tantummodo hoc concessit. Sed nostra benevolentia commune omnibus subjectis imperio nostro hoc beneficium præstítuit (2): & constitutionem tam æquissimam, quam nobilissimam scripsit, cuius te-

(1) L. 1. tit. 6. P. 6.

(2) L. 5. tit. 6. P. 6.

norem si observaverint homines, hæreditatem aut adire statim, aut statim repudiare; illud ob periculum æris alieni, quod initio latere potest; hoc ne temere repudiando lucrosam hæreditatem amittamus. Cæterum adversus hujusmodi periculum duo remedia hæredibus cunctantibus comparata sunt, sive ex testamento sive ab intestato ad hæreditatem vocatis; ac proposita non extraneis tantum de adeundo aut repudiando, sed etiam suis hæredibus de immiscendo aut abstinendo cogitantibus, l. 9. de jur. delib. l. 19. C. eod. (2). Unum vetus est, jus deliberandi, de quo in pr. hujus §. alterum novum a Justiniano primum introductum, beneficium scilicet inventarii, quod indicatur vers. Sed nostra.

COMMENTARIUS.

1 Hæres suscepta hæreditate in jus & locum defuncti succedit, eumque in omnibus, quæ personæ non coherent, representat, l. 37. de adquir. hæred. l. 62. de div. reg. jur. cum simil. Hoc autem cum dicimus, intelligimus, hæredem succedere non tantum in jus, quod defunctus habuit adversus alios; verum etiam in id jus, quo defunctus aliis tenebatur: in summa hæredem tam onerum & incommodorum successorem esse, quam commodorum hæreditariorum; ac proinde obligari eum etiam æri alieno defuncti, eoque nomine a creditoribus hæreditariis conveniri posse, conventum iis respondere, eorumque actiones, quæ ex contractibus defuncti descendant, suscipere cogi, etiamsi hæreditas solvendo non sit, l. 8. de adquir. hær. l. 2. C. de hær. vel act. vendit (1). Quæcum ita sint, periculoso sane atque anceps est,

(1) Pr. tit. 6. P. 6. l. 10. eod.
l. 1. tit. 3. eod.

(2) L. 2. d. tit. 6. P. 6.

de prescript. 30. ann. Cæterum si sint qui urgeant, hic prædictum remedium hæredi neccessarium est, nisi paratus sit statim aut hæreditatem suscipere, aut possessionem bonorum pati, aut aliorum successionem, l. 23. §. 2. de hæred. instit. l. 69. de adq. hær. Hæc enim tunc ei optio datur, ut aut statim respondeat hæres necne esse velit, aut tempus ad deliberandum petat, l. 9. C. de jur. delib.

3 Tempus hoc olim positum erat in potestate jus dicentis, qui pro arbitrio suo deliberationem petenti, diem præstituebat, l. 1. in fin. de jur. delib. non utique ut ex libidine sua id ficeret, sed ut pro prudentia sua statueret tempus moderatum, d. l. 9. C. eod. quantum scilicet sufficere videretur ad agnoscendas facultates defuncti: nec pauciores daret, quam centum dies, l. 2. eod. tit. Justinianus summum tempus, si a Principe deliberatio petatur, annum esse voluit; si a Judicibus, novem menses, l. ult. §. 13. C. eod. (1). Inpetrato tempore ad deliberandum, licet hæredi inter ea explorare vires patrimonii defuncti: petere ut rationum defuncti, & instrumentorum hereditariorum inspicendorum sibi copia fiat, ut instruere se possit, atque apud se constituere expediat necne agnoscere hæreditatem, l. 5. eod. l. 28. de adquir. hær. (2). Quod si intra diem præstitutum

(1) L. 2. tit. 6. P. 6.

(2) L. 1. eod. vers. Otrosi.

(3) D. l. 2. vers. E por ventura.

hæreditatem non agnoverit, respectu substituti aut hæredis legiti hæreditas pro repudiata habetur, l. 69. de adquir. hæred. creditoribus autem obligatur periude ac si adiisset, d. l. ult. §. pen. C. de jur. del. nimurum prout utile ei est, ad cuius instantiam tempus est præfixum, ita silentium deliberantis pro aditione, aut repudiatione haberi debuit. A Justiniano hoc etiam hæredibus tributum, ut intra annum, ex quo hæreditatem sibi delatam esse cognoverint, decedentes, cum ipsi eam nec adiissent, nec repudiassent, jus deliberandi aut adeundi intra tempus, quod ex eo anno reliquum est, in quosvis hæredes transmittat, l. 19. C. d. tit. (3).

4 Postea relinquenda hæreditatis facultatem non habet, nisi minor sit. Tempus deliberandi ab hærede prius petendum est quam hæreditatem audeat, aut se immiscat. Regula enim juris est, neminem posse hæreditatem semel sibi quæsitam, sive per aditionem sive per immixtionem, relinquere aut repudiare, l. 4. C. de repud. hæred. l. 10. C. de jur. delib. (4).

5 Sed nostra benevolentia commune omnibus hoc beneficium. Justinianus beneficium, quod Gordianus militibus concesserat, commune fecit omnibus quieo uti vellent. Est autem illud, quod vulgo appellatur beneficium inventarii; propterea quod confecto solemnni retum hæreditariarum in-

(4) D. ll. 1. tit. 6. vers. Este.
l. 18. eod. vers. E otrosi.

ventario hæres hoc beneficium consequitur. Summa juris a Justiniano constituti, quod extat in l. ult. C. de jur. de lib. & nov. 1. cap. 2. (1), hæc est: ut hæres intra 30. dies, ex quo sibi delatam esse hæreditatem sciet, inventarium rerum omnium hæreditaria rum inchoet, præsentibus Tabulariis (Accursius in hoc verbum ait: *Plura is pro singulari*) cæterisque, qui ad hujusmodi confectionem necessarii sunt, puta creditoribus, legatariis, eorumve procuratoribus; & si aliqui ex his absfuerint, exhibitis testibus non minus tribus: atque intra alios 60. dies perficiat, & subscribat, aut si subscribere nequeat, a speciali Tabulario ad hoc solum adhibendo testibus præsentibus subscribendum curet: unde intra tres menses à laudato initio numerandos consummandum est. Si autem a locis, in quibus res hæreditariae, vel maxima earum pars posita est, hæredes abesse contigerit, tunc eis unius anni spatium conceditur, a morte testatoris numerandum, ad inventarii consummationem.

6 Inventario ita legitime confecto, consequitur beneficio Justiniani, ut ne ultra vires hæreditarias teneantur (2), neve actiones, quas ipse contra defunctum habuit, aditione confundantur: sed ut possit non minus quod sibi debebatur retinere, quam ereditores extranei suum exigere: quorum neutrum hæredi tribuebatur jure veteri, l. 8. de adq. hær. l. 75.

(1) L. 5. d. tit. 6. P. 6.

(2) D. l. 5. l. 7. eod. vers.
Tom. I.

de solut. Confectum ab hærede fiduciario inventarium recte hæredi fideicommissario cedi; cessumque ei prodesse: aut si hæres non fecerit, ipsum sibi fideicommissarium teste facere, docet Bart. in l. 11. §. 5. num. 9. & 10. ad leg. Falcid.

7 Nisi omissa observatione nostræ constitutionis. Etsi Justiniano visum est post introductum a se beneficium inventarii, antiquum jus deliberandi penitus esse supervacuum; tamen ut ipse testatur, motus plororumque supplicationibus veteri remedio adhuc uti cupientium, jus illud liberum reliquit, d. l. ult. §. 13. C. de jur. del. Et vero cur relinqueret, magna causa fuit. Habet enim confectio inventarii hoc incommodum; quod necesse est detegi defuncti facultates; quod plerique omnes, si liceat, minime volunt. Deliberationem autem ita admittit, ut eam petentibus, & intra præfinitum tempus hæreditatem adeuntibus, hæc duo onera imposuerit, tanquam pœnam contempti beneficii sui: primum, ut creditoribus in solidum tenerentur, quamvis inventarium cum omni subtilitate, ut ipse loquitur, fecerint: alterum, ut si non fecerint inventarium, etiam beneficio Falcidiæ privarentur, d. l. ult. §. pen. Novissime hoc insuperavit, ut hæres inventarium non conficiens solida legata præsteret, etsi vires patrimonii excedant, novell. 1. cap. 2. (3). Plura ad in-

E otra.

(3) L. 10. d. tit. 6. P. 6.
Vvv